



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 83/2020-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. marca 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Mojmíra Mamojku a zo sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Brázdilom, Trhová 1, Zvolen, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 14 Co 521/2013 z 5. apríla 2016 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 118/2018 z 18. júla 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. októbra 2018 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 14 Co 521/2013 z 5. apríla 2016 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 118/2018 z 18. júla 2018 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu“; napadnuté rozhodnutie krajského súdu a napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu ďalej spolu aj „napadnuté rozhodnutia“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol v konaní pred všeobecnými súdmi žalobcom v spore o zaplatenie sumy 46 471,49 € s príslušenstvom. Príslušenstvo žalovanej pohľadávky tvoril úrok z omeškania a trovy konania. Žalovaným v spore bola obchodná spoločnosť MetLife Europe Limited, pobočka poisťovne z iného členského štátu (ďalej len „poisťovňa“). Okresný súd Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 22 C 100/2007 z 25. marca 2013 (ďalej len „rozhodnutie okresného súdu“) žalobu zamietol, konanie v časti úrokov z omeškania zastavil a trovy konania žalovanému nepriznal. Krajský súd v napadnutom rozhodnutí krajského súdu rozhodnutie okresného súdu potvrdil. Najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí najvyššieho súdu vo veci podané dovolanie procesne odmietol.

3. Podstata sporu tkvie v tom, že medzi žalovaným a pánom [REDAKOVANÉ] bola 20. septembra 2004 (so začiatkom poistenia 21. septembra 2004) uzavretá zmluva č. 6267560 o investičnom životnom poistení pre prípad úmrtia alebo dožitia 65 rokov

(ďalej len „poistná zmluva“), v ktorej boli ako osoby oprávnené na plnenie pre prípad vzniku poistnej udalosti určení: otec pána [REDACTED] a sťažovateľ. Žalovanému bola oznámená vražda pána [REDACTED] s dátumom úmrtia 20. november 2004. Z nazretia do vyšetrovacieho spisu sa žalovaný dozvedel, že nebohý od 16. septembra 2004 do 8. októbra 2004 (t. j. v priebehu 22 dní) na pobočkách ôsmich životných poisťovní uzavrel viaceré poistné zmluvy na celkovú poistnú sumu 19 651 875 SKK. V návrhu na uzavretie poistnej zmluvy so žalovaným z 20. septembra 2004 na otázku žalovaného nebohý vyhlásil, že nemá uzavretú inú poistnú zmluvu životného poistenia alebo predložený návrh na jej uzavretie. Sťažovateľ po smrti nebohého listami z 19. apríla 2005 a 6. februára 2006 vyzval žalovaného na plnenie, ten však plniť odmietol. Žalovaný sa, naopak, listom z 31. augusta 2007 proti sťažovateľovi dovoľával v zmysle § 40a a § 49a zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) relatívnej neplatnosti právneho úkonu (uzavretia poistnej zmluvy) pre omyl, do ktorého ho pri uzatváraní zmluvy nebohý uviedol.

4. Žalovaný v spore tvrdil, že poistnú zmluvu by, ak by bol býval nebohým pravdivo informovaný, neuzavrel (resp. vykonal ďalšie potrebné šetrenia). Okresný súd v rozhodnutí okresného súdu argumentoval, že zo skutkových zistení je zrejmé, že nebohý porušil povinnosť podľa § 793 ods. 1 Občianskeho zákonníka odpovedať pravdivo a úplne na všetky otázky žalovaného, čím mu znemožnil posúdiť poistné riziko, a to bolo nevyhnutné pre rozhodnutie o prijatí/neprijatí návrhu nebohého na uzavretie poistnej zmluvy. Argumentoval tiež, že na prejednávany prípad nebolo možné použiť *lex specialis*, a teda § 798 a § 802 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, primárne predstavujúce sankcie za porušenie § 793 Občianskeho zákonníka, pretože skutkový stav tomu nezodpovedal. Pre aplikáciu § 798 Občianskeho zákonníka nebolo splnené, aby nepravdivý údaj bol určujúci pre stanovenie poistného (žalovaný tvrdil, že by poistnú zmluvu neuzavrel, resp. vykonal ďalšie šetrenia), a pre aplikáciu § 802 Občianskeho zákonníka žalovaný nemal možnosť účinne od poistnej zmluvy odstúpiť, pretože tá poistnou udalosťou (smrťou nebohého) zanikla, ostala iba povinnosť plniť a žalovaný sa o klamstve pri uzatváraní poistnej zmluvy dozvedel až *ex post* pri šetrení poistnej udalosti. Okresný súd preto akceptoval obranu žalovaného v spore a na jeho návrh siahol po ustanoveniach

o relatívnej neplatnosti právneho úkonu, na ktorých založil nevyhovenie žalobe, dôvodiac, že konanie nebohého považoval za ľstivé, čím bol vyvolaný omyl na strane žalovaného pri uzavretí poisťnej zmluvy.

5. Keďže dôvodom nevyhovenia žalobe bolo aprobovanie dovolania sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu, v spore sa paralelne, okrem spochybňovania tejto hypotézy, rozvinul aj spor týkajúci sa doručovania listu „*Dovolanie sa relatívnej neplatnosti*“ z 31. augusta 2007 (ďalej len „dovolanie sa relatívnej neplatnosti“), v ktorom bolo žalovaným dôvodené, že nebohý vedome uviedol žalovaného do omylu pri uzatváraní poisťnej zmluvy nepravdivou odpoveďou. Pred okresným súdom bolo preukázané, že dovolanie sa relatívnej neplatnosti bolo doručované právnemu zástupcovi zákonných zástupcov (toho času maloletého) sťažovateľa, osobitne zákonným zástupcom sťažovateľa, matke nebohého, právnej zástupkyňi otca nebohého a otcovi nebohého. Zákonní zástupcovia sťažovateľa si zásielku neprevzali, všetci ostatní áno. V spore bolo preukázané, že doručenie bolo vykonané v trojročnej lehote od uzavretia poisťnej zmluvy, ergo trojročná premlčacia doba márne neuplynula. Sťažovateľ namietal neúčinnosť doručenia práve z dôvodu, že zákonní zástupcovia sťažovateľa si dovolanie sa relatívnej neplatnosti neprevzali a právnemu zástupcovi zákonných zástupcov sa mohla táto skutočnosť dať len „na vedomie“. Ďalej namietal, že právny zástupca mal od zákonných zástupcov sťažovateľa udelené len procesné splnomocnenie na konanie súvisiace s vymáhaním nároku z poisťnej zmluvy. Súdny považovali jeho tvrdenie za účelové a poukázali na to, že plnomocenstvo bolo udelené na všetky právne úkony vo veci zastupovania sťažovateľa. Do sporu sa stranami v jeho priebehu preberali aj okolnosti z vyšetrovania vraždy nebohého a úmyselného zavinenia priebežne vyšetrovaného trestného činu poisťovacieho podvodu.

6. Sťažovateľ sa ústavnému súdu sťažuje v rovine civilnej na to, že odvolací súd sa vysporiadal podrobnejšie s obranou odporcu pre zamietnutie návrhu, než s argumentmi navrhovateľa pre vyhovenie návrhu. Ani dovolací súd tento nedostatok svojím rozhodovaním neodstránil. Tak došlo podľa názoru sťažovateľa k porušeniu základného práva na rovnosť účastníkov v konaní. Porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces je zas dané nesprávnou aplikáciou inštitútu relatívnej

neplatnosti na súdenú vec z pohľadu, že to vôbec nebolo možné; že okresný súd neodôvodnil, prečo by skutočnosť, že sťažovateľ uzavrel viaceré poisťné zmluvy na životné poistenie (čo na rozdiel od poistenia majetku mohol; k tomu porovnaj § 807 Občianskeho zákonníka), mala mať vplyv, resp. mala byť rozhodujúcou pre neuzavretie poisťnej zmluvy zo strany žalovaného; že dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho zástupcovi sťažovateľa bolo neúčinné. Odvolací súd ani dovolací súd „*nevzali do úvahy pri rozhodovaní právne názory a závery totožného súdu - Krajského súdu Bratislava v iných skorších právnych veciach skutkovo totožných, konkrétne rozhodnutia č. 5Co/305/2003-102, 5Co/368/2010 a najmä aj Uznesenie Ústavného súdu SR č. II.ÚS 855/2014-19... Odvolací aj dovolací súd... sa odchyľil od iných právnych názorov obsiahnutých v skorších rozhodnutiach vyšších súdnych inštancií, konkrétne Rozsudkoch Krajského súdu v Bratislave č. 5Co/305/2009-102 zo dňa 29.9.2009, ktorým potvrdil prvostupňový rozsudok Okresného súdu Bratislava I. č. 17C/151/2007 a Rozsudku Kraj. súdu Bratislava č.5Co/368/2010 zo dňa 26.7.2011, ktorým potvrdil prvostupňový rozsudok Okresného súdu Bratislava I. č.8C/68/2006. ... Nie je možné, aby o rovnakých/podobných veciach rovnaký súd skôr rozhodoval v prospech návrhu, ale teraz v mojom [sťažovateľovom, pozn.] prípade bol návrh zamietnutý. Práva istota a predvídateľnosť práva je tým vo vzťahu k účastníkovi konania porušená. Navyše v poslednom období nebola ani menená legislatíva v danom ustanovení a ani nebol súdmi vyšších inštancií v SR judikovaný v zásade iný právny názor na vec.“. Sťažovateľ sa konštantne domáha vylúčenia aplikácie inštitútu relatívnej neplatnosti právneho úkonu na vec a tvrdí, že jediné možné sankcie za nebohého konanie sú obsahom už spomínaných § 798 a § 802 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka podľa sťažovateľa v podobe primeraného zníženia poistenia alebo odmietnutia poisťného plnenia. Odmietnuť plnenie však do úvahy neprichádza, lebo vo veci nie je podľa názoru sťažovateľa daný *kauzálny nexus* medzi porušením informačnej povinnosti v časti zamlčania existencie ďalších poisťných zmlúv a poisťnou udalosťou (smrťou).*

7. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd vo veci samej vyslovil porušenie v záhlaví tohto rozhodnutia označených práv napadnutými rozhodnutiami, aby napadnuté rozhodnutia zrušil, vec vrátil na ďalšie konanie a aby sťažovateľovi priznal náhradu trov konania.

II.

Relevantná právna úprava

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

11. Podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

III.

Právne hodnotenie ústavného súdu

III.1 K napadnutému rozhodnutiu krajského súdu

13. Ústavný súd v úvode právneho posúdenia veci konštatuje, že uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 855/2014 z 11. decembra 2014, na ktoré sťažovateľ v ústavnej sťažnosti odkazuje, predmetom pojednáva o ústavnej sťažnosti poisťovne, v ktorej boli napadnuté: rozhodnutie okresného súdu sp. zn. 8 C 68/2006 z 30. apríla 2010 a rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 5 Co 368/2010 z 26. júla 2011, obe spolu zaväzujúce poisťovňu zaplatiť otcovi pána [REDAKOVANÉ] (ako osobe oprávnenej na plnenie) sumu 52 250, 58 € na základe rovnakej poisťnej udalosti (smrť pána [REDAKOVANÉ]). Sťažovateľ sa domáha, keďže žalobe otca pána [REDAKOVANÉ] bolo vyhovené a keďže ústavný súd „odobril“ odôvodnenie predmetných rozhodnutí ako ústavne konformné, aby aj jeho žalobe bolo vyhovené, poukazujúc na to, že to legitímne očakáva. Pretože argumentácia sťažovateľa je v tomto ohľade ústavnej sťažnosti zavádzajúca, ústavný súd musí pre spresnenie dodať, že v predmetnom rozhodnutí považoval za kľúčovú *„odpoveď na otázku, či smrť spôsobená násilím (vražda) je/môže byť poisťnou udalosťou v danom type poistenia (investičného životného poistenia, resp. pripoistenia smrteľného úrazu) a za akých podmienok“*. Otázke použitia inštitútu relatívnej neplatnosti na daný skutkový stav sa ústavný súd v predmetnom rozhodnutí nevenoval. Aj z rozsudku krajského súdu sp. zn. 5 Co 368/2010 z 26. júla 2011, ktorý bol v predmetnej ústavnej sťažnosti napadnutý, vyplýva, že *„[o]dporca v konaní tiež namietal relatívnu neplatnosť právneho úkonu poisťnej zmluvy v dôsledku konania v omyle, keď pri uzatváraní zmluvy dňa 16.9.2004 vychádzal z nepravdivých a neúplných odpovedí poisteného ohľadne skutočností, ktoré keby bol vedel, poisťnú zmluvu by nebol uzavrel. Na základe vykonaného dokazovania súd prvého stupňa prisvedčil tvrdeniu navrhovateľa, že odporca v konaní nepreukázal, že by sa dovolal relatívnej neplatnosti poisťnej zmluvy v 3-ročnej premlčacej dobe od uzavretia poisťnej zmluvy dňa 16.9.2004. Zároveň ale súd prvého stupňa poukázal na to, že pre uvedenie nepravdivých a neúplných odpovedí zákona upravuje osobitné sankcie uvedené vo vyššie cit. ust. § 798 a 802 Obč. zák., ktoré ako špeciálna právna úprava majú prednosť pred všeobecnou úpravou relatívnej neplatnosti poisťnej zmluvy pre*

uviedenie do omylu nepravdivými a neúplnými odpoveďami a dôvodnosťou uplatnenia ktorých sa súd prvého stupňa už zaoberal.“. Sťažovateľ sa teda márne dovoľáva po použití logiky „keď on, tak aj ja“, pretože procesná situácia v predmetnom spore bola taká, že žalovaný pri námietke týkajúcej sa dovolania sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu neunesol dôkazné bremeno. Naopak, v spore, ktorý je napadnutý touto (aktuálnou) ústavnou sťažnosťou, tomu bolo presne opačne. Za vývoj procesnej situácie z tohto pohľadu nemožno viniť súd. Ústavný súd len dopĺňa, že sťažovateľom namietaný rozsudok okresného súdu sp. zn. 17 C 151/2007 z 23. februára 2009 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 Co 305/2009 z 29. septembra 2009 poukazujú tiež na to, že aj v inom prípade, kde žalovaným bola poisťovňa AEGON Životná poisťovňa, a. s., na základe uzavretej životnej poisťky s pánom [REDAKOVANÉ] zo 16. septembra 2004 bol žalobca úspešným.

14. Ústavný súd konštatuje, že nebohý pán [REDAKOVANÉ] pri uzatváraní poisťnej zmluvy (resp. v návrhu na jej uzavretie) klamal, pokiaľ ide o preukázane položenú otázku, keď vyhlásil, že nemá uzavretú inú poisťnú zmluvu životného poistenia alebo predložený návrh na jej uzavretie. Zákonodarca v § 793 ods. 1 Občianskeho zákonníka ustanovil, aby k takému správaniu nedochádzalo. Nie je preto spravodlivosti sa vymykajúci záver o možnom postihu za nezákonné správanie. Bez výhrad však nie je možné prisvedčiť názoru okresného súdu, že poisťovňa by poisťnú zmluvu s nebohým za jeho správanie nebola neuzavrela. Ústavný súd hodnotí v tomto ohľade pozitívne, že okresný súd k tejto otázke vykonal dokazovanie. Pri ňom mu boli predložené viaceré odmietnuté návrhy na uzavretie zmlúv a prax poisťovne bola potvrdená svedeckou výpoveďou jej zamestnanca. Otázku, či by poisťovňa konkrétny návrh na uzavretie poisťnej zmluvy akceptovala a či by poisťnú zmluvu uzavrela, to objasnilo v rovine pravdepodobnosti tvrdenia. Z veci je tiež zrejmé, že pokiaľ bolo poisťné nebohým platené, poisťovňu život nebohého bližšie nezaujímal, citované rozhodnutie okresného súdu: „[v] konaní taktiež vyšlo najavo a nebolo medzi stranami sporu sporné, že poisťník mal uzatvorený pracovný pomer do 20. 09. 2004 s príjmom cca 232,36 EUR (7 000 SKK) a následne bol nezamestnaný, nebolo zistené, že by disponoval majetkom či finančnými prostriedkami, ktoré by mu umožňovali aj bez pravidelného príjmu uhrádzať splátky poisťného v mesačnej výške viac ako 663,88 EUR (20 000 SKK), pričom splátky poisťného boli do zániku poistenia smrťou

poisteného riadne uhrádzané, túto skutočnosť však súd v tomto konaní z hľadiska preukázaných skutočností vzťahujúcich sa k právnemu posúdeniu nehodnotil ani na ňu neprihliadal.“ Pred krajským súdom poisťovňa tiež uviedla, že citované napadnuté rozhodnutie krajského súdu „[v] konkrétnom prípade bol poistníkovi nad rámec predložený aj tzv. finančný dotazník, z ktorého vyplýva, že poistník mal mať naštrených dostatok finančných prostriedkov na platenie poistného. Navyše, ak by poistné riadne neplnil, poistenie by zaniklo, a to bez nároku poistníka na vrátenie zapleteného poistného.“

15. Pokiaľ sa sťažovateľ ústavnou sťažnosťou domáha toho, aby ústavný súd svojou rozhodovacou činnosťou vstúpil do riešenia otázky, či sa poisťovňa mohla v spore zbaviť zodpovednosti plnenia zo záväzku dovolaním sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu, na základe ktorého bol záväzok formovaný a ktorý trpí vadou (vyvolanie omylu), nie je záujmom tohto rozhodnutia odobriť vhodnosť procesnej obrany poisťovne, práve naopak. Podľa názoru ústavného súdu okresný súd vo svojom rozhodnutí akceptoval vcelku vágne tvrdenie žalovaného o prípadnom neuzavretí poistnej zmluvy za preukázané, čím vylúčil použitie sankcií osobitnej časti Občianskeho zákonníka na vec (pozri bod 4 tohto rozhodnutia). Tým aplikáciu všeobecnej časti Občianskeho zákonníka na prejednávajúcu vec kauzálnne založil. Navyše, otázka nie je položená len z pohľadu, či nebohý pán █████ zaklamal na poisťovňou položenú otázku, ale sťažovateľ správne v spore poukazuje na to, že na neuzavretie zmluvy to mohol byť veľmi málo relevantný dôvod, resp. skôr dôvod na primerané zníženie plnenia (§ 798 Občianskeho zákonníka).

16. Pri načrtnutej otázke, či sa poisťovňa mohla v spore zbaviť zodpovednosti plnenia zo záväzku dovolaním sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu, sa ústavný súd nevyhýba uznaniu, že judikatúra všeobecných súdov pristupuje k tejto otázke rozdielne (napr. porovnaj rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 Co 168/16, ktorý prednostne aplikuje § 798 a § 802 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka pred ustanoveniami § 40a a § 49a Občianskeho zákonníka, odvolávajúc sa na to, že aj ústavný súd tento postup odobril v uznesení sp. zn. II. ÚS 855/2014 z 11. decembra 2014, na ktoré sa napokon odvoláva aj sťažovateľ). Ústavný súd sa predmetu rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 855/2014 z 11. decembra 2014 už v texte tohto rozhodnutia venoval

a konštatoval, že vtedy podanú ústavnú sťažnosť odmietol z iných dôvodov (porovnaj bod 13 tohto rozhodnutia). Ústavný súd zároveň pripomína, že ústavná sťažnosť nie je právnym prostriedkom na zjednocovanie judikatúry všeobecných súdov (podrobne pozri I. ÚS 231/2016, bod 30), a preto túto otázku bližšie neotvára.

17. Ústavný súd očakávanie prospechu sťažovateľa zo správania nebohého pána █████ nepovažuje za legitímne. Nebohý svojím správaním zjavne poisťovňu v utváraní si obrazu o vznikajúcom záväzkovom vzťahu vedome obmedzil. Bez ohľadu na to, ako by bol býval vývoj záväzkového vzťahu dopadol, keby niet tejto deformácie vôle, pre ústavný súd je v tomto prípade hodný ústavnej ochrany imperatív právneho poriadku prikazujúci pri utváraní vôle druhej strany záväzkového vzťahu konať poctivo (porovnaj § 793 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Zachovanie tejto hodnoty je potrebné zohľadniť vo vzťahu ku všetkým okolnostiam prípadu. Spravodlivé hodnotenie veci by nebolo vyčerpané tým, ak by konanie nebohého, následne poisťovne a napokon sťažovateľa boli posudzované selektívne. Napriek konštatovanej vágnosti právnej obrany poisťovne, ktorú okresný súd *de facto* podporil, názor okresného súdu, ktorý sťažovateľovi nemôže vyhovovať a ktorý ústavný súd považuje za nedostatok vedeného sporu, neopodstatňuje ingerenciu ústavného súdu do prejednávanej veci. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06), čo v posudzovanom prípade ústavný súd takto nehodnotí. Ústavný súd je toho názoru, že bolo dôvodné uvažovať o správaní, pri ktorom nebohý približne mesiac pred úmrtím (vyšetrovaným ako vražda) uzavrel 8 životných poistení na poistnú sumu astronomickej výšky s minimálnym (až žiadnym) vlastným príjmom, ako o správaní v okolnostiach neštandardnom. Podobne aj krajský súd na podporu záveru okresného súdu v napadnutom rozhodnutí krajského súdu uviedol, že nebohý (podľa vedeného vyšetrovania) „žil od výplaty k výplate... tesne pred svojou smrťou bol na dovolenke v Egypte... po návrate svojmu otcovi povedal, že keď sa mu niečo stane,

on dostane milión, resp. ešte si užije a potom skončí so životom“ (pozri stranu 8 napadnutého rozhodnutia krajského súdu). Až v okolnostiach presahujúcich do trestnoprávnej roviny súdy prisvedčili argumentácii poisťovne a siahli po bežne neaplikovanom riešení umožňujúcom dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu.

18. Čo sa týka námietok sťažovateľa týkajúcich sa neúčinnosti doručovania dovolania sa relatívnej neplatnosti právnemu zástupcovi zákonných zástupcov sťažovateľa, ústavný súd považuje hodnotenie obrany sťažovateľa v zmysle odôvodnenia napadnutých rozhodnutí tiež za účelové.

19. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu krajského súdu ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

20. Pretože sťažovateľ sa ústavnému súdu sťažuje na to, že krajský súd a najvyšší súd iba nenapravili rozhodnutie okresného súdu v tom zmysle, že by vyhovelí sťažovateľovej argumentácii, bolo pre potrebu tohto rozhodnutia potrebné zohľadniť najmä rozhodnutie okresného súdu. Napadnuté rozhodnutie krajského súdu rozhodnutie okresného súdu v plnom rozsahu potvrdilo. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09). Z týchto dôvodov ústavný súd pri vysporiadaní sa s napadnutým rozhodnutím krajského súdu často argumentuje rozhodnutím okresného súdu.

III.2 K napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu

21. Napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu, keďže ním bolo dovolanie proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu procesne odmietnuté; keďže sťažovateľ spôsob procesného odmietnutia dovolania nenapadol a zároveň sa konštantne sťažuje na výsledok posúdenia veci v jej merite; keďže ústavný súd spôsob procesného vybavenia dovolania, ktorý najvyšší súd zvolil v napadnutom rozhodnutí, vo svojej judikatúrnej činnosti dosiaľ akceptoval (porovnaj napr. III. ÚS 168/2018), a keďže sa ústavný súd s argumentáciou obsiahnutou v ústavnej sťažnosti vysporiadal pri napadnutom rozhodnutí krajského súdu, nemalo pre posúdenie ústavnou sťažnosťou napadnutej veci hlbší význam.

22. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. marca 2020

Mojmír Mamojka
predseda senátu